

Т.В. Момот¹, І.А. Крайвська¹, Б.Б. Крайвський¹, Д. Тумієтто²¹Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна²Університет Лінку, Мілан, Італія

БЮДЖЕТНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПРОТИРІЧЧЯ

Стаття присвячена дослідженню реалізації реформи управління державними фінансами у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів з метою висвітлення основних загроз у бюджетній системі на сучасному етапі реформування, а також пошуку ефективних шляхів їх подолання. Обґрунтовано напрямки підвищення рівня бюджетної безпеки як складової фінансової безпеки держави шляхом здійснення оцінки якості інформаційного забезпечення сфери казначейського обслуговування бюджетних коштів в умовах реформування системи управління державними фінансами. Проаналізовано сучасний стан бюджетної системи України під впливом деструктивних зовнішніх та внутрішніх викликів та вже отримані результати реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. Особливу увагу приділено Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в держсекторі до 2025 року. За результатами опитування провідних фахівців ГУ ДКСУ в Харківській області здійснено SWOT-аналіз сучасного етапу реформування обліку та оцінка його перспектив на прикладі сфери казначейського обслуговування бюджетних коштів. Виявлено протиріччя між задекларованими положеннями та реальним станом здійснення реформування бухгалтерського обліку в державному секторі.

Ключові слова: державні фінанси, управління державними фінансами, бухгалтерський облік у державному секторі, бюджетна безпека, інформаційне забезпечення управління державними фінансами, сучасні інформаційні технології.

Постановка проблеми

Реалізація євроінтеграційної стратегії потребує поглиблення та динамізації економічних реформ в сфері управління державними фінансами для забезпечення надання якісних державних послуг, ефективного акумулювання ресурсів та їх розподілу відповідно до пріоритетів розвитку держави у середньо- та довгостроковій перспективі. Складність даного процесу обумовлюється необхідністю виконання завдань за такими пріоритетними напрямками: дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі; підвищення ефективності розподілу ресурсів на рівні формування державної політики; забезпечення ефективного виконання державного бюджету; підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами.

Вагомим індикатором і критерієм ефективності бюджетної політики та організації бюджетного процесу є бюджетна безпека, яка забезпечує такий стан платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції [1].

Посилення уваги до проблем бюджетної безпеки в Україні обумовлено характером суспільних

процесів як у глобальному, так і в національному вимірах, оскільки побудова ефективної та конкурентоспроможної національної економіки передбачає проведення системної реформи управління державними фінансами у складі системи державного управління загалом, проблеми та неузгодженості якого становлять серйозний ризик для відновлення економічного зростання. У цьому контексті в Україні розпорядженням КМУ від 8 лютого 2017 р. № 142-р. прийнято Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2017—2020 роки [2], метою якої є побудова сучасної та ефективної системи управління державними фінансами, яка здатна надавати якісні державні послуги, ефективно акумулюючи ресурси та розподіляючи їх відповідно до пріоритетів розвитку держави у середньо- та довгостроковій перспективі.

Державна казначейська служба України є повноважним учасником бюджетного процесу, яка діє як злагоджений механізм, що концентрує бюджетні кошти в єдиній системі рахунків підпорядкованих структур, створює єдину інформаційну базу та готує фінансову та бюджетну звітність. Інформація, яку надає Казначейство України Уряду, дає змогу оцінити ефективність роботи органів державного управління й отримати інформацію про економічні наслідки бюджетної політики, провадженої Урядом,

а також здійснити оцінку бюджетної безпеки на основі її індикаторів, що визначаються Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України №1277 від 29.10.2013 р. [1].

Відтак, оцінка реалізації реформи управління державними фінансами у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів з метою висвітлення основних загроз у бюджетній системі на сучасному етапі реформування, а також пошуку ефективних шляхів їх подолання є актуальною та своєчасною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Вагомий внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів бюджетного регулювання зробили українські вчені, зокрема, Т. Бондарук, І. Луніна, В. Мельник, І. Чугунов, О. Дорошенко, Т. Кладницька, Л. Ловінська, В. Метелиця, А. Фаріон, Н. Хорунжак, Э. Шара, В. Янчук, Г. Янчук та багато інших.

Розвиток сучасної теорії бюджетної безпеки як складової національної економічної та фінансової безпеки висвітлено у працях О. Барановського, О. Власюка, В. Геєця, В. Горбуліна, М. Єрмошенко, М. Безуглова, С. Глазєва, А. Городецького, Б. Кишакевича, С. Савицької, В. Соловійова, А. Сухорукова, В. Федосова та ін.

Проблемам реформування бухгалтерського обліку як складової системи управління державними фінансами присвячено дослідження А.І. Марковського. Автор наголошує, що транспарентність бюджетного процесу й достовірність звітних даних мають забезпечуватись шляхом запровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі, статистики державних фінансів та стандартів прозорості, що вказуватиме на наявність інноваційних процесів не тільки в державному секторі, а й у національній економіці загалом [2].

Інформаційному забезпеченню казначейського обслуговування державного бюджету в умовах євроінтеграції присвячено роботи Н.І. Сушко, Л. Г. Ловінської, О.І. Чуркіної, Л.В. Гапоненко. Автори зазначають, що національні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі не передбачають класифікації витрат за елементами кошторису. Натомість кошторис і паспорт бюджетної програми деталізуються за бюджетною класифікацією, а не за статтями калькуляції, та узгоджуються із групуванням інформації в розписі бюджету (вимоги БКУ). Така ситуація ускладнює запровадження програмно-цільового методу (ПЦМ) у бюджетному процесі та аж ніяк не сприяє порівнянності планових і звітних показників кошторисів бюджетних установ [3,4,5].

Недооцінка впливу інформаційного забезпечення на всі функції управління державними фінансами та оцінку бюджетної безпеки як складової фінансової безпеки держави обумовлює доцільність

дослідження стану реформування управління державними фінансами, а отже, й бухгалтерського обліку в державному секторі як його інформаційного підгрунтя.

Метою статті є обґрунтування напрямків підвищення рівня бюджетної безпеки як складової фінансової безпеки держави на основі оцінки якості інформаційного забезпечення сфери казначейського обслуговування бюджетних коштів в умовах реформування системи управління державними фінансами.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сучасний стан бюджетної системи України сформувався під впливом низки деструктивних зовнішніх та внутрішніх викликів, які загострили її дисбаланси і водночас актуалізували питання реформування системи управління державними фінансами та забезпечення бюджетної безпеки. Основними із цих чинників стали такі: зростання видатків на сектор оборони та соціальний захист постраждалих груп громадян внаслідок збройного конфлікту на Сході держави; надмірне боргове навантаження та зростання частки видатків державного бюджету на обслуговування державного боргу; високий рівень дефіциту державного бюджету; зростання обсягів дотаційності Пенсійного фонду України коштом державного бюджету та неререформованість пенсійної системи; загострення дисбалансів у грошово-кредитній сфері, низька якість надання державних соціальних послуг під час збереження значної частки соціальної складової у структурі бюджетних видатків; девальвація національної валюти та високий рівень інфляції; високий рівень корупції.

Аналіз отриманих результатів реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки під впливом зазначених чинників доводить, що Стратегія сприяла:

- розвитку системи державних закупівель (прийняття Закону України “Про публічні закупівлі”) з метою наближення до законодавства та стандартів ЄС, суттєве скорочення випадків, що не підпадають під дію конкурентних процедур, та запровадження обов’язкових електронних закупівель);

- розвитку системи незалежного зовнішнього фінансового контролю (прийняття Закону України “Про Рахункову палату”, що посилив незалежність Рахункової палати та розширив її повноваження, у тому числі щодо аудиту дохідної частини державного бюджету);

- забезпеченню доступу громадськості до інформації з питань бюджету (прийняття Закону України “Про відкритість використання публічних коштів” та подальше створення єдиного веб-порталу

використання публічних коштів розпорядниками коштів державного та місцевих бюджетів, державними та комунальними підприємствами, фондами обов'язкового соціального страхування та Пенсійним фондом України);

– удосконаленню податкової системи (внесення змін до Податкового кодексу України щодо скасування ряду податкових пільг, запровадження електронного адміністрування податку на додану вартість з метою зменшення випадків шахрайства з відшкодування такого податку, удосконалення правил контролю за трансфертним ціноутворенням);

– розвитку системи управління державними інвестиціями (внесення змін до Бюджетного кодексу України з метою інтеграції державних інвестицій у бюджетний процес, покращення рівня проектних пропозицій, запровадження їх економічного аналізу та більш прозорої процедури прийняття рішень, утворення міжвідомчої комісії для відбору проектів, до складу якої включені представники Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, гарантування послідовності фінансування розпочатих проектів).

Однак реформування державних фінансів не може розглядатись окремо від процесу реформування бухгалтерського обліку як складової системи управління державними фінансами. Для підвищення

якості, повноти та достовірності даних фінансової звітності, на основі яких приймаються управлінські рішення у сфері державних фінансів, Мінфіном розроблено Стратегію модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в держсекторі до 2025 року [6]. Зокрема, передбачається: створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб'єктами державного сектору; систематизація облікових процесів; покращення формування організаційної структури бухгалтерських служб; удосконалення системи підготовки та перепідготовки профільних спеціалістів (рис.1).

Комплексна імплементація Стратегії модернізації системи бухобліку та фінзвітності в держсекторі до 2025 року є надзвичайно важливим елементом для отримання якісної, повної та достовірної інформації від 73800 розпорядників і одержувачів бюджетних коштів на державному і місцевих рівнях. Мінфін планує створити до 2025 року єдиний інформаційний простір в бухобліку, який стане надійним підґрунтям подальшого удосконалення управління: державними фінансами; стратегічним бюджетним плануванням на середньостроковий та довгостроковий періоди; системою контролю за процесом виконання бюджету.

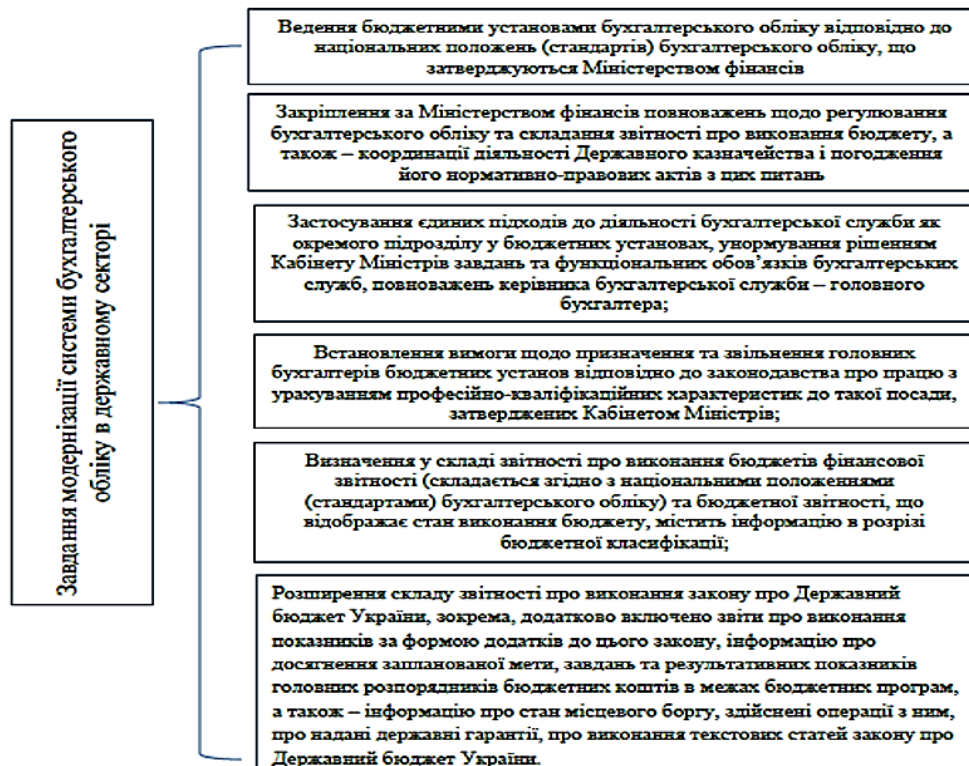

Рис. 1. Основні завдання модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі

Станом на сьогодні в рамках імплементації Стратегії модернізації системи реформування бухгалтерського обліку у державному секторі Мінфіном затверджено;

– 20 національних положень (стандартів) бухобліку в держсекторі, які відповідають міжнародним стандартам, що надає можливість відображати в бухобліку господарські операції з урахуванням еко-

номічної складової доцільності і ефективності діяльності суб'єкта;

- план рахунків для забезпечення єдиного підходу у відображенні господарських операцій в держсекторі;

- нові форми фінзвітності та порядок їх заповнення, що дозволяє розкривати інформацію про результати діяльності суб'єкта держсектору та вплив окремих показників на формування фін результату;

- типові положення про бухгалтерську службу бюджетної установи для окреслення завдань, повноважень та відповідальності бухгалтерів.

Крім того, здійснено перехід бюджетних установ на ведення бухобліку за методом нарахування, що забезпечило відображення всіх узятих такими установами зобов'язань. Також запроваджено інформаційно-аналітичну систему «Є-Казна». Це дає змогу в режимі реального часу відслідковувати стан рахунків, здійснювати превентивний контроль витрат та їх цільове призначення, а також приймати в оперативному порядку фінзвітність.

У плані заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами України на 2017-2020 роки за напрямком бухгалтерський облік в державному секторі за-плановано на найближчу перспективу здійснити [7]:

- підготовку бази для подальшого впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі шляхом:

- розроблення і затвердження нормативно-правових актів щодо національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, а також забезпечення відповідності класифікації доходів і видатків у національних стандартах бюджетній класифікації доходів і видатків;

- забезпечення співпраці з Міжнародною федерацією бухгалтерів щодо перекладу міжнародних стандартів та відповідного оновлення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі;

- розроблення програми навчання фахівців суб'єктів державного сектору з питань застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі;

- забезпечення повного висвітлення інформації про використання державних коштів у фінансовій звітності шляхом:

- забезпечення переходу розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів до складення фінансової звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі із застосуванням повного пакета національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та Плану

рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі;

- створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи для обміну інформацією та консолідації фінансової звітності з використанням баз даних та інформаційних систем.

Для оцінки сучасного стану реформування бухгалтерського обліку в державному секторі на прикладі сфери казначейського обслуговування бюджетних коштів проведено експертне опитування 20 провідних фахівців Головного управління Державної казначейської служби України в Харківській області. Результати SWOT-аналізу представлено в табл.1.

Поглиблений та неупереджений аналіз отриманих результатів дозволив виявити такі протиріччя між задекларованими положеннями та реальним станом здійснення реформування бухгалтерського обліку в державному секторі:

- відсутність єдиних стандартів та регламентів функціонування системи електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису;

- відмінність структури форм фінансової звітності, затвердженої Міністерством фінансів України у складі стандартів від чинної. Це призводить до проблем у всіх суб'єктів державного сектору (розпорядників бюджетних коштів, органів Казначейства (за операціями з виконання державного й місцевих бюджетів), фондів державного соціального страхування та Пенсійного фонду) із заповненням таких звітів;

- обмеженість можливостей системи електронного документообігу;

- відсутність інтегрованої системи національних інформаційних ресурсів та інформаційної взаємодії органів державної влади;

- децентралізація окремих показників нормативно-довідкової інформації та відсутність їх синхронізації;

- значна кількість програмних продуктів, орієнтованих на одномашинний комплекс обробки інформації;

- гетерогенне середовище розробки спеціалізованого програмного забезпечення;

- відсутність єдиних форматів і протоколів електронного цифрового підпису;

- недостатній рівень знань працівників органів Державної казначейської служби України у сфері сучасних інформаційних технологій;

- недостатня кількість висококваліфікованих фахівців з інформаційних технологій та захисту інформації;

- недостатність необхідних фінансових і матеріально-технічних ресурсів;

Таблиця 1

SWOT-аналіз сучасного етапу реформування обліку та оцінка його перспектив на прикладі сфери казначейського обслуговування бюджетних коштів

Впровадження реформ	Майбутні зміни
<ul style="list-style-type: none"> – введення нових стандартів бухгалтерського обліку – впроваджено нові форми фінансової звітності та порядок їх заповнення – запровадження єдиного плану рахунків – перехід бюджетних установ на облік за методом нарахування – діє система дистанційного обслуговування клієнтів – впровадження електронної звітності «Є-Звітність» – адміністративно-територіальна реформа (об'єднані територіальні громади) – реформа охорони здоров'я – використання програмно-цільового методу – фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування подають звітність до органів Держказначейства – уніфікація програмного забезпечення – перевірка рахунків місцевих бюджетів (КПК) – запровадження інформаційно-аналітичної системи Є-Казна – введено в експлуатацію офіційний портал публічних фінансів Є-дата 	<ul style="list-style-type: none"> – накопичення електронної бази даних – підвищення прозорості та якості звітності – вдосконалення системи підготовки та перепідготовки фахівців бухгалтерських служб – доопрацювання ув'язки між фінансовою та бюджетною звітністю – вдосконалення програмного забезпечення для розширеного використання функцій є-врядування – перехід Казначейства на використання плану рахунків бухгалтерії в державному секторі з 2019р. – включення позабюджетних фондів до консолідованої звітності – продовження впровадження міжнародних стандартів – створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи – визначення плану подальшого переходу на метод нарахувань у державному секторі – створення уніфікованого програмного продукту з ведення бухгалтерії
Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> – приведення обліку в державному секторі до міжнародних стандартів – збереження природних ресурсів (повна відмова від паперового носія) – економія бюджетних коштів (міський проїзд для передачі даних, канцелярські товари) – економія часу під час проведення платежів через систему дистанційного обслуговування клієнтів – прозорість та доступність даних бухгалтерії для розпорядників та одержувачів бюджетних коштів – подання звітності у електронному форматі – можливість відслідковувати звітність до найнижчих ланок підзвітних установ – розпорядники мають доступ до бази даних АС «Є-Казна» – працює офіційний портал публічних фінансів України є-дата, усі дані якого тільки у машиночитному форматі, які можна скачати – можливість залучення громадськості до контролю за використанням бюджетних коштів – порівнянність бюджетних показників – автоматизація та скорочення трудозатрат, зменшення емоційного навантаження на працівника – спрощення процесу консолідації звітності – запровадження системи управління ДФУ в режимі є-врядування – можливість візуалізації процесу виконання бюджетів 	<ul style="list-style-type: none"> – слабка технічна база розпорядників бюджетних коштів, що ускладнює процес впровадження є-технологій – відсутність ув'язки між фінансовою та бюджетною звітністю – відсутність (обмеженість) кадрового потенціалу, недостатній рівень професійної кваліфікації працівників бухгалтерських служб, низький рівень знань бухгалтерів бюджетних установ про новачки в обліку – відсутність загальної зведеної форми бюджетної звітності – недостовірність визначення фінансового результату: ведення обліку за касовим методом та методом нарахування (казначейство веде облік виконання бюджету за касовим методом, бюджетні установи здійснюють облік виконання кошторису за методом нарахування) зіставлення касових доходів та нарахованих у звітному періоді видатків, як наслідок – спотворення показників фінансових результатів (штучно виникає прибуток через недовиконання цільових програм тощо) – велике навантаження на працівників казначейства в перехідний період – відсутність матеріально-технічної бази та можливості використання інтернет-ресурсу (особливо в останній період після хакерських атак на ДКСУ) – різне трактування нормативно-методологічної бази за відсутності методологічних роз'яснень – систематичні зміни структури фінансової та бюджетної звітності – відсутність інформації про державні цільові фонди, які наразі обслуговує ДКСУ – відсутність належних ІТ-технологій та обмеженість інвестицій, пов'язаних з розробкою та запровадженням майданчиків для дистанційного навчання працівників бухгалтерських служб – обмеженість можливостей програмного та технічного забезпечення деяких суб'єктів державного сектору – недостатність фінансових ресурсів для модернізації програмного забезпечення органів Казначейства – система звітності бюджетних установ, яка включає фінансову, податкову, статистичну, управлінську та звітність суб'єктів перед головними розпорядниками бюджетних коштів й органами ДКСУ, має неузгодженості, суперечності, дублювання інформації – в Україні відсутній офіційний переклад останніх редакцій МСБОДС, склад яких постійно оновлюється, зокрема з 2016 року

– структура механізмів контролю є складною та несприятливою для поліпшення розподілу ресурсів та операційної ефективності.

Як наслідок, невідповідність між групуванням інформації в бухгалтерському обліку органів Державної казначейської служби України щодо виконання державного та місцевих бюджетів за національними стандартами та її групуванням за бюджетними правилами для потреб складання звітності, котра подається Уряду, Президенту, Верховній Раді України та оприлюднюється для громадянського суспільства призводить до обмеження прозорості використання публічних коштів, знижує мобільність й достовірність отримання інформації для прийняття управлінських рішень.

Висновки

Рекорд в сфері державних фінансів в Україні просувається повільно, що обумовлено відсутністю комплексного підходу до проведення реформування з належною координацією та взаємозв'язком цілей реформ за різними складовими системи управління державними фінансами (плануванням, обліком, контролем тощо), неузгодженістю їх результатів.

Для забезпечення ефективної реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017—2020 роки особливу увагу доцільно приділити в першу чергу постійному розвитку кадрового потенціалу та широкому застосуванню інформаційних технологій.

В умовах обмеженості фінансових ресурсів та великої боргової залежності пріоритетним напрямком бюджетної політики держави має бути концентрація на інноваційному розвитку інформаційних технологій, цифровізації економіки.

Враховуючи швидкі темпи технологічного розвитку, обґрунтування необхідності концентрації уваги управління державними фінансами на стимулюванні розвитку інноваційних технологій у середньостроковому та довгостроковому періоді сприятиме ефективному інноваційному розвитку на шляху реалізації євроінтеграційної стратегії України.

Прогрес у реалізації стратегії реформування вимагає поліпшення мобілізації людських ресурсів, придбання обладнання та інформаційних систем, а також регуляторних і адміністративних норм разом із запровадженням інституційних механізмів координації. На сьогодні система УДФ в Україні перешкоджає ефективному наданню послуг. Бюджетний процес потребує комплексного підходу до проведення реформ, а саме обґрунтування та планування заходів реформ і очікуваних змін — результату реформ. Інформація про результати виконання бюджету вноситься до бюджетних програми, проте увага зосереджується більше на кінцевому продукті, а не на наслідках та результатах. Слабкі зв'язки між

секторальними планами і розподілом бюджету, а також недосконале управління державними інвестиціями як на етапі відбору, так і під час їх реалізації, не забезпечують ефективного спрямування ресурсів відповідно до стратегічних пріоритетів.

Система управління державними фінансами України орієнтована на контроль та досі залишається жорсткою. Структура контролю є обтяжливою і змушує осіб, відповідальних за надання державних послуг, зосереджувати свої зусилля на дотриманні вимог, а не на поліпшенні результатів та ефективності надання послуг. Постійні зусилля, спрямовані на поліпшення внутрішнього та зовнішнього аудиту, а також концентрація уваги на аудиті результатів діяльності, — напевно, єдине, що може мати вплив на ефективність системи управління державними фінансами у більш довгостроковій перспективі. Останнім часом було досягнуто помітного прогресу завдяки схваленню змін до Податкового кодексу, пов'язаних із розкриттям даних та механізмами контролю трансфертного ціно-утворення, змінам до Бюджетного Кодексу України, якими було запроваджено середньострокове бюджетування, оновлені міжбюджетні трансферти, а також завдяки змінам до Закону про здійснення державних закупівель, які зробили можливим впровадження електронних закупівель та зменшили кількість винятків. Також мав місце помітний прогрес щодо прозорості бюджету. Однак, у таких важливих сферах, як середньострокове бюджетування та внутрішній контроль, впровадження нових положень законодавства є повільним. Стратегія не передбачає структури, яка може забезпечити спрямування і відстеження подальшого реформування управління державними фінансами.

Як свідчить європейський досвід фундаментальні стратегічні цілі держави у фіскальній та валютній економічній політиці спрямовані на зростання ВВП із збільшенням інвестиційних витрат, зокрема, на "зелені" та цифрові інвестиції, які мають високий рівень економічного зростання та окупності. В цьому контексті оцифрування, за умови досягнення його широкого розповсюдження, дозволило б забезпечити прозорість, економію та ефективність, підвищити рівень добровільного дотримання податкового законодавства.

Фіскальне законодавство має бути структурованим, простим, прозорим, зрозумілим й доступним та мати тенденцію до зменшення адміністративного навантаження платників податків. Тільки таким чином цілі бюджетної політики будуть позитивними.

Для зменшення витрат часу та коштів платників податків на нарахування та сплату податків актуальним є розширення можливостей безперешкодного дистанційного звітування та сплати податків через електронні сервіси та єдиний рахунок, що забезпечить відновлення довіри суспільства до ДФС та мит-

ниці, підвищення ефективності їх роботи та зниження адміністративного тиску на платників податків з боку контролюючих органів. Позитивним досвідом є запровадження електронного адміністрування податку на додану вартість з метою зменшення випадків шахрайства з відшкодування такого податку.

Технологічні інновації сьогодні надають широкий спектр інструментів, таких як Distributed Ledger Technology (DLT), технологія Blockchain або інші рішення, які сприяють забезпеченню завдань і функцій, які здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування впродовж бюджетного періоду.

Технологія розподілених реєстрів (Distributed ledger technology, DLT) – це технологія зберігання інформації, ключовими особливостями якої є спільне використання та синхронізація цифрових даних відповідно до алгоритму консенсусу, географічний розподіл рівнозначних копій в різних точках по всьому світу, відсутність центрального адміністратора. Блокчейн є видом розподіленого леджера, але не кожна DLT є блокчейном.

Блокчейн – це технологія розподілених баз даних, що дозволяє створювати цифровий реєстр транзакцій і ділитися ними всередині розподіленої мережі пристроїв. Завдяки використанню крипто-графії, кожен учасник мережі управляє реєстром без централізованого адміністрування. Вони використовують незалежні комп'ютери (ноди, вузли) для запису, спільного використання та синхронізації транзакцій в своїх відповідних електронних леджерах (реєстрах).

На підставі дослідження проблем в інформаційному забезпеченні управління державними фінансами та оцінки бюджетної безпеки доходимо висновку про необхідність застосування комплексного й системного підходу до реформ державного сектору із запровадженням сучасних інформаційних технологій.

Література

1. Наказ Міністерства економічного розвитку України від 29.10.2013 № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
2. Марковський, А.І. Інновації в інформаційному забезпеченні управління державними фінансами [Текст] / А. І. Марковський // *Фінанси України*. – 2016. – № 9. – С. 7-28.
3. Сушко, Н. І. Інформаційне забезпечення казначейського обслуговування державного бюджету в умовах євроінтеграції [Текст] / Н. І. Сушко // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : міжнародні економічні відносини та світове господарство*. – 2015. – Вип. 5. – С. 158-161.
4. Сушко, Н. І. Класифікація надходжень і витрат в процесі казначейського обслуговування державного бюджету в умовах євроінтеграції [Текст] / Н. І. Сушко // *Science Rise*. – 2016. – № 2/1 (19). – С. 47-54.

5. Методичні підходи до визначення собівартості соціальних послуг у контексті запровадження соціальних стандартів та НП(С)БОДС 135 "Витрати" в Україні [Текст] / Л. Г. Ловінська, О. І. Чуркіна, Л. В. Гапоненко, Н. І. Сушко // *Фінанси України*. – 2016. – № 3. – С. 101-115.
6. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142 – р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>
7. Про схвалення Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 р. № 437-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80>

References

1. Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated October 29, 2013 No 1277 "On Approval of Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine". Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
2. Markovsky, A.I. (2016) Innovations in the Information Management of Public Finances Management. *Finance of Ukraine*, 9, 7-28.
3. Sushko, N.I. (2015) Informational support of treasury service of the state budget in the conditions of European integration. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 5, 158-161.
4. Sushko, N.I. (2016) Classification of revenues and expenses in the process of treasury service of the state budget in the conditions of European integration. *Science Rise*, 2/1 (19), 47-54.
5. Lovinskaya, L.G., Churkina, O.I., Gaponenko, L.V. Sushko, N.I. (2016) Methodological approaches to determining the cost of social services in the context of the introduction of social standards and NF (C) BODS 135 "Costs" in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 3, 101-115.
6. On approval of the Strategy for reforming the public finance management system for 2017-2020: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 8, 2017, No. 142 - Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>
7. On approval of the Strategy for the modernization of the accounting and financial reporting system in the public sector for the period up to 2025: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 20, 2018 No. 437-p Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80>

Рецензент: доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри Економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку О.В. Димченко, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

Автор: МОМОТ Тетяна Валеріївна д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова E-mail - tvomot@gmail.com

Автор: КРАЇВСЬКА Інна Анатоліївна
старший викладач кафедри фінансово-економічної
безпеки, обліку і аудиту
Харківський національний університет міського
господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - kraivska@gmail.com

Автор: ТУМІЕТТО Данієлла
ад'юнкт-професор
Університет Лінку, Мілан, Італія
E-mail - tvmomot@gmail.com

Автор: КРАЇВСЬКИЙ Богдан Богданович
аспірант кафедри фінансово-економічної безпеки,
обліку і аудиту
Харківський національний університет міського
господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - kraivska@gmail.com

BUDGET SECURITY IN CONDITIONS OF THE REFORM OF THE STATE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM IN UKRAINE: CHALLENGES AND ANTICIPATES

T. Momot¹, I. Kraivska¹, B. Kraivskiy¹, D. Tumietto²

¹O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

²Link Campus University, Milan, Italy

The article is devoted to the study of the implementation of the reform of public finance management in the field of treasury service budget funds in order to cover the main threats in the budget system at the current stage of reform, as well as finding effective ways to overcome them.

The directions of raising the level of budgetary security as a component of financial security of the state by estimating the quality of informational support of the treasury service of budget funds in the conditions of reforming the system of public finance management are substantiated. The present state of the budget system of Ukraine under the influence of destructive external and internal challenges and the results of the implementation of the Strategy for the reform of the public finance management system for 2017-2020 have been obtained.

Particular attention is paid to the Strategy for the modernization of the accounting and financial reporting system in the state sector by 2025. According to the results of the survey of leading specialists of the State University of Social Science and Design in Kharkiv region, SWOT-analysis of the current stage of accounting reform and assessment of its perspectives have been carried out on the example of the sphere of treasury service of budget funds. The discrepancy between the declared provisions and the real state of accounting reform in the public sector was revealed. Public finance reform in Ukraine is slowly moving, due to the lack of an integrated approach to reforming with the proper coordination and interconnection of the objectives of reforms across the various components of the public finance management system (planning, accounting, control, etc.), the inconsistency of their result. In the conditions of limited financial resources and high debt dependence, the priority direction of the fiscal policy of the state should be concentration on the innovation development of information technologies, digitalization of the economy.

Based on the study of the problems in the information provision of public finance management and the assessment of budgetary security, we conclude that there is a need for an integrated and systematic approach to public sector reform with the introduction of modern information technologies.

Keywords: public finances, public finance management, accounting in the public sector, budget security, information security, public finance management, modern information technologies